

LASTENSUOJELUKÄYTÄNTÖ

Suomen lastenkulttuuriliitto

SUOMEN
LASTEN-
KULTTUURI-
LIITTO

LASTENSUOJELUKÄYTÄNTÖ

Suomen lastenkulttuuriliitto

Hyväksytty hallituksen kokouksessa 27.10.2025

Sisältö

1. Johdanto ja tarkoitus	4
2. Organisaation velvoitteet ja periaatteet	4
3. Toiminnan arvot ja lähtökohdat	5
4. Yleiset ohjaavat dokumentit ja periaatteet	5
5. Lastensuojelukäytännön soveltaminen	6
5.1. Liiton oma toiminta	6
5.2. Liiton koordinoima toiminta	6
5.3. Liitto muiden järjestämässä toiminnoissa	6
6. Toimintatavat ja menettelyt lastensuojelemiseksi	7
6.1. Lastensuojeluvastaava	7
6.2. Viestintä ja yksityisyydensuoja	7
6.3. Rekrytointi ja perehdytys	7
6.4. Jäsenistön perehdytys lastensuojelukäytäntöön	8
7. Toiminta epäilyttävissä tai ongelmatilanteissa	9
8. Lastensuojelukäytännön ylläpito ja päivitys	9

1. Johdanto ja tarkoitus

Suomen lastenkulttuuriliitto on valtakunnallinen lastenkulttuuritoimijoiden keskusjärjestö, joka edistää lastenkulttuurialan toimintaa ja tunnettuutta Suomessa. Yhdessä jäsentensä kanssa liitto koordinoi kansallisia ja kansainvälisiä hankkeita ja ohjelmia sekä tuottaa tietoa lastenkulttuurista. Liiton visiona on, että kaikkien lasten oikeus kulttuuriin ja taiteeseen toteutuu Suomessa.

Tämän lastensuojelukäytännön tarkoituksena on varmistaa, että lasten oikeudet ja turvallisuus toteutuvat kaikessa liiton toiminnassa ja sen kautta välillisesti toteutettavassa toiminnassa. Liiton rooli lasten kanssa on pääasiassa välillinen: lapset ja nuoret osallistuvat liiton toimintaan useimmiten jäsenorganisaatioiden tai yhteistyökumppaneiden toteuttamien hankkeiden, ohjelmien ja tapahtumien kautta. Tässä dokumentissa lapsella tarkoitetaan kaikkia alle 18-vuotiaita.

Käytäntö määrittelee, miten liitto sitoutuu ehkäisemään lasten ja nuorten kaltoinkohtelua ja turvattomuutta sekä omassa toiminnassaan että yhteistyössä muiden kanssa. Lisäksi liitto tukee jäsenorganisaatioita ja yhteistyökumppaneita turvallisen toiminnan toteuttamisessa sekä toimii vastuullisesti ja reagoi asianmukaisesti, jos epäkohtia havaitaan.

Käytäntö on velvoittava liiton henkilöstölle ja sen hankkeissa toimiville yhteistyökumppaneille. Liitto vastaa käytännön sisällöstä ja saatavuudesta sekä edellyttää, että kaikki yhteistyötahot sitoutuvat sen noudattamiseen. Liitto soveltaa lastensuojelukäytäntöään myös osallistuessaan muiden toimijoiden koordinoimiin hankkeisiin, tapahtumiin ja projekteihin. Liiton hallitus hyväksyy lastensuojelukäytännön.

2. Organisaation velvoitteet ja periaatteet

Lastensuojelukäytännön perustana ovat Suomen lainsäädäntö, YK:n lapsen oikeuksien sopimus ja Kansallinen lapsistrategia.

Suomen lastenkulttuuriliiton toiminnassa lasten ja nuorten kanssa työskentely on harvinaista ja tapahtuu pääosin jäsenorganisaatioiden tai yhteistyökumppaneiden toteuttamissa hankkeissa ja projekteissa. Tällöin liiton tehtävänä on varmistaa, että kaikki toiminta noudattaa lastensuojelukäytännön periaatteita ja että lasten turvallisuus, oikeudet ja yhdenvertaisuus toteutuvat.

Keskeisenä periaatteena on lapsen edun ensisijaisuus kaikessa liiton toiminnassa. Jokaisella lapsella on oikeus osallistua, tulla kohdelluksi yhdenvertaisesti ja kehittyä täysipainoisesti. Lapsia on suojeltava väkivallalta ja hyväksikäytöltä. Liiton toiminnassa noudatetaan aina voimassa olevaa kansallista lainsäädäntöä.

3. Toiminnan arvot ja lähtökohdat

Suomen lastenkulttuuriliiton arvot lapsilähtöisyys, yhdenvertaisuus, laatu ja taide rakentavat Lastensuojelukäytännön arvopohjan. Lapsi ja hänen maailmansa ovat kaiken toiminnan lähtökohta, myös silloin, kun lapset ovat toiminnassa mukana välillisesti.

Lapsilähtöisyys

Lapsen oikeudet ja näkökulma huomioidaan kaikessa, missä liiton toiminta vaikuttaa lapsiin. Lapsi ja hänen maailmansa ovat toiminnan lähtökohta. Lapsia kuullaan ja osallistetaan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Lapsi nähdään omien kykyjensä ja edellytystensä mukaisena toimijana, joka osallistuu häntä koskeviin päätöksiin. Toiminnassa huomioidaan lasten ikä- ja kehitysvaiheiden tuomat tarpeet.

Yhdenvertaisuus

Liitto edistää taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta kaikille lapsille ja tukee jäsenorganisaatioita yhdenvertaisuuden toteuttamisessa. Kaikilla lapsilla on oikeus taiteeseen ja kulttuuriin riippumatta kielestä, kulttuurista, syntyperästä, erityisen tuen tarpeesta, sosioekonomisesta asemasta tai asuinpaikasta. Syrjintää ei hyväksytä ja saavutettavuutta parannetaan jatkuvasti.

Laatu ja ammatillisuus

Liitto tukee laadukasta ja turvallista lastenkulttuuria tuottamalla ohjeita, koulutusta ja koordinoimalla toimintaa, joka täyttää ammatilliset ja turvallisuuskriteerit. Jäsenorganisaatioiden kautta lastenkulttuuri toteutetaan laadukkaasti ja turvallisesti. Amatillisuus näkyy tarkoituksenmukaisesti ja asiakaslähtöisesti suunniteltuna, koordinoituna ja toteutettuna sisältönä. Asiakkaat voivat luottaa siihen, että toiminta sopii ilmoitetulle ikäryhmälle ja vastaa siitä annettua kuvausta. Sisällöt ja materiaalit ovat kohderyhmälle sopivia, ja työ- ja asiakasturvallisuudesta huolehditaan.

4. Yleiset ohjaavat dokumentit ja periaatteet

Lastenkulttuurin laatukäsikirja pohjautuu liiton arvoihin ja sisältää laadun määritelmiä ja mittareita, joilla arvioidaan ja kehitetään lasten- ja nuortenkulttuuriryötä. Laatu perustuu taiteen ja kulttuurin, lapsilähtöisyyden, ammatillisuuden, yhdenvertaisuuden, kestäväen kehityksen ja yhteistyön näkökulmiin. Suomen lastenkulttuuriliiton jäsenet ovat sitoutuneet noudattamaan laatukäsikirjaa, ja liiton lastensuojelukäytäntö tukee sen tavoitteiden toteutumista kaikessa toiminnassa, johon lapset ja nuoret osallistuvat.

Liitto noudattaa myös turvallisemman tilan periaatteita, joiden tarkoitus on varmistaa, että jokainen voi osallistua ilman pelkoa syrjinnästä tai häirinnästä. Periaatteet koskevat sekä lähi- että etätilaisuuksia ja esitellään aina tapahtumien alussa. Ne tukevat avoimen ja kunnioittavan ilmapiirin rakentamista. Jokaisessa tapahtumassa on nimetty häirintäyhdyshenkilö, ja periaatteet ovat saatavilla myös liiton verkkosivuilla.

5. Lastensuojelukäytännön soveltaminen

5.1. Liiton oma toiminta

Suomen lastenkulttuuriliiton omilla tapahtumilla tarkoitetaan liiton itse järjestämiä tilaisuuksia. Vaikka liiton toimintaan osallistuu yleensä vain vähän lapsia ja nuoria, näissä tapahtumissa liitto määrittelee toimintamallit ja käytännöt, ja yhteistyökumppaneiden sekä osatoteuttajien edellytetään noudattavan niitä. Jos tapahtumaan osallistuu alle 18-vuotiaita, suunnittelussa huomioidaan lastensuojelukäytäntö. Lasten osallistumisen tulee aina olla tarkoituksenmukaista ja vapaaehtoista, ja heillä on oikeus keskeyttää osallistumisensa missä vaiheessa tahansa.

5.2. Liiton koordinoima toiminta

Liitto koordinoi erilaisia hankkeita ja ohjelmia. Kun toimintaa toteutetaan liiton ulkopuolisten toimijoiden tiloissa ja välineillä, vastaa kyseinen toimija sopimuksessa määritellyistä velvoitteista, kuten kuljetusturvallisuudesta, kuljetukseen liittyvien säädösten noudattamisesta sekä lasten ja nuorten turvallisuudesta taidevierailujen aikana.

Kansallisissa ja kansainvälisissä hankkeissa, joissa liitto toimii koordinaattorina tai partnerina, edellytetään kaikkien hankkeen osatoteuttajien sitoutumista liiton lastensuojelukäytännön periaatteisiin. Toimintaohje jaetaan osatoteuttajille, jotka vastaavat sen noudattamisesta, henkilötönsä osaamisesta sekä tapahtumiensa turvallisuudesta toteuttamisesta. Lasten ja nuorten henkilötietoja kerätään vain välttämättömissä tilanteissa, esimerkiksi matkustamiseen liittyen. Tietoja käsitellään turvallisesti ja säilytetään vain käyttötarkoituksen edellyttämän ajan tai sopimuksessa määritellyn mukaisesti.

Koordinoidussa toiminnassa noudatetaan myös liiton yleisiä periaatteita, kuten viestintään, nuorten kuvaamiseen ja heidän tuottamansa materiaalin käyttöön liittyviä linjauksia. Esimerkiksi Taidetestaajat-hankkeessa nuoret arvioivat taidekokemuksensa anonyymisti selainpohjaisella sovelluksella, mutta heidän koulunsa ja luokkansa tulee koordinaatiotiimin tietoon. Laajamittaiselle toiminnalle laaditaan tarvittaessa erillinen tuotantokäsikirja, jossa kuvataan yksityiskohtaisesti eri toiminnot ja toteuttamisen vaiheet sekä niihin liittyvät dokumentit.

5.3. Liitto muiden järjestämissä toiminnoissa

Oman toiminnan lisäksi liitto osallistuu muiden organisaatioiden koordinoimiin hankkeisiin ja järjestämiin tapahtumiin, kuten seminaareihin ja messuille. Näissä tilaisuuksissa liitto sitoutuu noudattamaan järjestäjän toimintaohjeita. Liitto soveltaa kuitenkin aina omia periaatteitaan rinnakkain muiden järjestäjien käytäntöjen kanssa varmistaakseen, että lapsille ja nuorille taataan korkein mahdollinen suoja.

6. Toimintatavat ja menettelyt lasten suojelemiseksi

6.1. Lastensuojeluvastaava

Suomen lastenkulttuuriliiton lastensuojeluvastaavana toimii liiton toiminnanjohtaja.

6.2. Viestintä ja yksityisyydensuoja

Liiton viestinnässä kunnioitetaan lasten ja nuorten oikeuksia sananvapauteen, mielipiteen ilmaisuun ja suojeluun, kuten Suomen perustuslaki, Euroopan ihmisoikeussopimukset ja YK:n lapsen oikeuksien sopimus edellyttävät. Lapsia ja nuoria kohdellaan viestinnässä aina arvostavasti ja kunnioittavasti.

Kun lapsia haastatellaan tai kuvataan, heille kerrotaan selkeästi, missä ja miten materiaalia käytetään. Alaikäisiä kuvataan liiton materiaaleihin vain, jos huoltaja on antanut kirjallisen luvan. Päiväkotij- ja koulupäivän aikana tapahtuvissa kuvauksissa luvat toimitetaan huoltajille etukäteen henkilökunnan välityksellä.

Kuvia ja videoita ei käytetä sellaisissa yhteyksissä, joista voisi aiheutua haittaa kuvatulle. Haastatteluista ei julkaista arkaluontoisia tietoja. Yli viisi vuotta vanhat kuvat poistetaan lähtökohtaisesti käytöstä, ellei niitä säilytetä toiminnan historian dokumentointia varten. Kuvattujen ja heidän huoltajiensa toiveita kunnioitetaan: materiaali poistetaan tulevista julkaisuista pyynnöstä, vaikka lupa olisi alun perin annettu. Jo julkaistuja materiaaleja ei kuitenkaan yleensä poisteta ilman painavaa syytä.

Liiton materiaaleissa pyritään laajaan ja monipuoliseen representaatioon. Vähemmistöihin kuuluvien lasten esiintyessä varmistetaan, ettei heitä esitetä vain vähemmistön edustajina. Viestinnässä vältetään tilanteita, joissa lapsi tai nuori voisi altistua syrjinnälle tai kiusaamiselle.

Kriisiviestinnässä huomioidaan erityisesti lasten turvallisuus sekä viestinnän merkitys tilanteissa, joissa mahdollinen vaara kohdistuu lapsiin. Yksityisyyden ja tietosuojan osalta liitto noudattaa voimassa olevia lakeja ja asetuksia. Lasten yksityisyyttä suojellaan liiton toiminnassa, tapahtumissa ja julkaisuissa. Kaikkia toimintaan osallistuvia sitoo salassapitovelvollisuus lapsia koskevissa arkaluontoisissa asioissa.

6.3. Rekrytointi ja perehdytys

Liiton rekrytointiprosessissa kerrotaan aina lasten oikeuksista ja liiton työstä niiden toteutumisen edistämiseksi. Henkilöstön rikostausta tarkistetaan lain mukaisesti silloin, kun tehtäviin kuuluu pysyvästi ja olennaisesti alaikäisten kanssa työskentelyä. Ulkopuolisilta palveluntarjoajilta liitto ei voi toimeksiantajana tarkistaa rikosrekisteritietoja, mutta ostopalvelusopimuksiin voidaan liittää asiaa koskevia ehtoja.

Liitto huolehtii siitä, että henkilöstön osaaminen pysyy ajantasaisena. Tämä koskee kaikkia työntekijöitä ja toimijoita, mukaan lukien projektityöntekijät, kesätyöntekijät, harjoittelijat ja toimeksiantosopimuksella työskentelevät henkilöt. Henkilöstön edellytetään perehtyvän liiton toimintamalleihin ja käytäntöihin, ja niistä tiedotetaan aktiivisesti.

Uudet työntekijät perehdytetään Lastensuojelukäytäntöön, joka on laadittu henkilöstön työryhmän toimesta. Johtoryhmä ja työyhteisön kehitystiimi vastaavat siitä, että ohjeet käydään säännöllisesti läpi ja mahdolliset epäselvyydet käsitellään viivytyksettä.

Eriytyistä huomiota kiinnitetään alaikäisiin kesätyöntekijöihin, joille tarjotaan ikään sopiva perehdytys ja tuki. Liitto huolehtii siitä, että heidän työtehtävänsä ja työolosuhteensa ovat turvallisia ja lapsen oikeudet toteutuvat myös heidän työsuhteessaan.

6.4. Jäsenistön perehdytys lastensuojelukäytäntöön

Liitto esittelee uusille jäsenille perehdytyksen yhteydessä tämän lastensuojelukäytännön samoin kuin muut keskeiset toimintaohjeensa, kuten laatusikikirjan ja turvallisemman tilan periaatteet. Jäsenillä on mahdollisuus hyödyntää tätä dokumenttia myös omien lastensuojelukäytäntöjensä laatimisen tukena.

Liitto edellyttää, että jäsenet sitoutuvat tämän toimintaohjeen noudattamiseen kaikissa tilanteissa, joissa ne toimivat liiton kanssa yhdessä, kuten esimerkiksi yhteisissä hankkeissa ja tapahtumissa. Tämän ulkopuolella liitto ei voi velvoittaa jäseniä dokumentin käyttöön, mutta rohkaisee kaikkia soveltamaan sen periaatteita myös omassa toiminnassaan lasten turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

7. Toiminta epäilyttävissä tai ongelmatilanteissa

Lasten suojeleminen vahingolta, syrjinnältä ja väärinkäytöksiltä on jokaisen aikuisen vastuulla. Jos epäilet väärinkäytöstä Suomen lastenkulttuuriliiton toiminnassa, sen koordinoimassa hankkeessa, tapahtumassa tai projektissa:

1. Ilmoita asiasta viipymättä liiton lastensuojeluvastaavalle (toiminnanjohtaja). Tämä koskee sekä liiton työntekijöitä että toimintaan osallistuvia. Lastensuojeluvastaava:
 - arvioi tilanteen vakavuuden ja puuttuu siihen mahdollisuuksien mukaan välittömästi,
 - on tarvittaessa yhteydessä lapsen huoltajaan, poliisiin, lastensuojeluun ja/tai muihin tahoihin
 - varmistaa että lapsi saa tarvitsemaansa apua ja että vastaava tilanne ei toistu.
2. Jos tilanne edellyttää lastensuojelullisia toimenpiteitä, tee lastensuojeluilmoitus itse. Kuka tahansa voi tehdä lastensuojeluilmoituksen. Velvollisuus ilmoittaa on erityisesti niillä, jotka työssään kohtaavat lapsia (esim. koulutuksen ja harrastustoiminnan järjestäjät).
3. Jos on syytä epäillä, että lapseen on kohdistunut henkeen tai terveyteen kohdistuva rikos, tulee tehdä myös rikosilmoitus poliisille.
4. Akuutissa lapsen (tai aikuisen) terveyteen tai henkeen kohdistuvassa hätätilanteessa soita hätänumeroon 112.

8. Lastensuojelukäytännön ylläpito ja päivitys

Suomen lastenkulttuuriliiton lastensuojelukäytäntö päivitetään tarvittaessa, esimerkiksi silloin, kun siihen liittyvässä lainsäädännössä tapahtuu muutoksia, liiton toiminnassa tai hallinnossa ilmenee merkittäviä muutoksia, tai jos toiminnassa havaitaan väärinkäytöksiä, joita nykyinen käytäntö ei kata. Käytännön päivittämisestä vastaa liiton johto, joka tarvittaessa nimeää päivityksille vastuuhenkilön.